

Udskriftsdato: 13. december 2025

KEN nr 9527 af 28/03/2008 (Gældende)

Svejsning i folkeskole

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Arbejdsmarkedets Ankenævn, j.nr.
5900204-07

Svejsning i folkeskole

Resumé

Svejsning i folkeskole

En folkeskole havde en erhvervsklasse for skoletrætte elever fra 8. - 10. klasse. Skolens elever kunne som en praktisk opgave fortage svejsning. Eleverne kunne om eftermiddagen være i praktik i en virksomhed.

Skolen havde indrettet en svejsekabine, som havde lavtryksudsugning, afskærmning, skiltning osv., og skolens fire værkstedslærere havde alle et § 26 miljøcertifikat vedr. svejsning.

Når skolens elever brugte svejsekabinen, var det en forudsætning, at de krævede sikkerhedsforanstaltninger blev overholdt, herunder at eleverne havde gennemgået et § 26 svejskursus.

Arbejdstilsynet havde meddelt afslag på ansøgningen med henvisning til arbejdsmiljølovens regler om unges arbejde, herunder med henvisning til at elevernes praktiske opgaver med svejsning var arbejde for en arbejdsgiver.

Arbejdsmiljøklagenævnet annullerede Arbejdstilsynets afgørelse, fordi Arbejdstilsynets afgørelse byggede på den forkerte forudsætning, at folkeskoleelevers praktiske opgaver i skolen, herunder svejsning, er arbejde for en arbejdsgiver.

Arbejdsmiljøklagenævnet har på møde den 25. marts 2008 behandlet skolens klage over Arbejdstilsynets afgørelse af den 24. september 2007. Arbejdstilsynet har givet afslag på skolens ansøgning af 28. februar 2007 om dispensation fra reglerne om, at unge under 18 år ikke må foretage svejsning, med mindre det foregår i forbindelse med en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Nævnet traf følgende

A F G Ø R E L S E

Arbejdsmiljøklagenævnet annullerer Arbejdstilsynets afgørelse af den 24. september 2007.

B E G R U N D E L S E

[Navn udeladt] er en folkeskole, der siden 1981 har haft en erhvervsklasse for skoletrætte elever fra 8. - 10. klasse. Erhvervsklassen dækker hele kommunen.

Eleverne går i skole om formiddagen og er i praktik om eftermiddagen i en af de 40 - 50 virksomheder, som skolen samarbejder med.

Skolen lægger stor vægt på de praktiske fag og har derfor indrettet et metalværksted med svejsekabine. Skolens værksteder bliver brugt af erhvervsklassen, som værkstedsfag i 8. - 9. klasse og som linjefag i 10. klasse.

Skolens svejsekabine har lavtryksudsugning, afskærmning, skiltning osv., og skolens fire værkstedslærere har alle et § 26 miljøcertifikat vedr. svejsning.

Når skolens elever bruger svejsekabinen, er det en forudsætning, at de krævede sikkerhedsforanstaltninger overholdes, herunder at eleverne har gennemgået et § 26 svejskursus.

Efter besøg af Arbejdstilsynet søgte skolen om dispensation for de ældste elevers fortsatte brug af svejsekabinen, idet Arbejdstilsynet rejste tvivl om lovligheden af, at de ældste skoleelever svejser.

Arbejdstilsynet meddelte den 24. september 2007 afslag på skolens ansøgning, idet Arbejdstilsynet ikke fandt det sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, at skoleelever svejser. Arbejdstilsynet henviste til, at svejsning er forbudt for unge under 18 år, med mindre der er tale om en erhvervskompetencegivende uddannelse, hvor unge ikke kan undgå at arbejde med svejsning, da de skal lære at kunne håndtere dette, og da arbejdet med svejsning er et nødvendigt led i selve produktionen af den ydelse, som de skal levere i deres job. Arbejdstilsynet havde truffet afgørelsen på grundlag af § 12 i bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde.

Folkeskoleelevers deltagelse i undervisning er ikke omfattet af alle arbejdsmiljølovens bestemmelser, jf. lovens § 2, stk. 1, idet der ikke er tale om arbejde for en arbejdsgiver.

Lovens kapitel 10 om unges arbejde og bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde, der har hjemmel i lovens kapitel 10, omfatter alene arbejde for en arbejdsgiver. Det fremgår af lovens § 59 og bekendtgørelsens § 1.

Det forhold, at [navn udeladt] samarbejder med erhvervslivet, medfører ikke, at der er tale om arbejde for en arbejdsgiver.

Praktiske øvelser, hvor der anvendes et svejseapparat, som et led i undervisningen af folkeskoleelever, er bl.a. omfattet af lovens § 45 til § 47 om tekniske hjælpemidler og lovens kapitel 8 om stoffer og materialer, jf. lovens § 2, stk. 3, nr. 3.

Praktiske øvelser i skolen, som omfatter anvendelse af et svejseapparat og indebærer udsættelse for kræftfremkaldende svejserøg, er omfattet af bekendtgørelsen om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Brugen af et svejseapparat kræver ikke tilladelse, men kræver en uddannelsen efter § 26 i bekendtgørelsen om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer.

Det er oplyst, at eleverne har en uddannelse efter bekendtgørelsens § 26.

Der er således ikke hjemmel til Arbejdstilsynets afgørelse. Arbejdstilsynets afgørelse er derfor ugyldig og annulleres.

Arbejdsmiljøklagenævnet kan i øvrigt henvise til branchevejledning "Når klokken ringer..." udgivet af Branchearbejdsmiljørådet undervisning & Forskning om risikomomenter i undervisningen.

Branchevejledningen kan findes på (Din arbejdsplads/Undervisning/Materiale undervisning).

R E G L E R

Arbejdsmiljøklagenævnet henviser til

- § 2, stk. 1, § 2, stk. 3, nr. 3, § 45 til § 47 og § 59 i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005
- § 1 i bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde.
- § 1, stk. 1, nr. 3, § 2, stk. 1, § 26 og bilag 2 i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 908 af 27. september 2005 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer med de ændringer, der følger af bekendtgørelse nr. 1175 af 11. oktober 2007 om ændring af bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer.

O P L Y S N I N G E R N E I S A G E N

Sagen er afgjort på grundlag af de akter, som klagenævnet har modtaget fra Arbejdstilsynet samt breve af den 24. januar 2008, den 25. februar 2008 og den 28. februar 2008 fra [navn udeladt].

På klagenævnets vegne

Kopi til

Arbejdstilsynet

[Adressat udeladt]

De kan læse om afgørelsens retlige grundlag på de følgende sider.

1. Regler

Lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 268 af 18. marts 2005

Kapitel 1

Formål og område

...

§ 2. Loven omfatter arbejde for en arbejdsgiver.

Stk. 2. Undtaget er

- 1) arbejde i arbejdsgiverens private husholdning, jf. dog § 59,
- 2) arbejde, der udelukkende udføres af de medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til hans husstand, jf. dog § 59,
- 3) arbejde, der udføres af militære, og som kan henregnes til egentlig militærtjeneste.

Stk. 3. Følgende bestemmelser omfatter også arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver, samt det arbejde, der er nævnt i stk. 2:

- 1) § 20 om flere arbejdsgivere m.v. på samme arbejdssted, §§ 30-36 om leverandører m.fl. og § 37 om bygherrer m.v.,
- 2) §§ 38 og 39, for så vidt angår de i § 39, stk. 1, nr. 1 og 2, omhandlede arbejder, samt § 41,
- 3) §§ 45-47 om tekniske hjælpemidler m.v.,
- 4) kapitel 8 om stoffer og materialer,
- 5) § 58 om vejtransport.

...

Kapitel 5

Arbejdets udførelse

§ 38. Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at det sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarligt.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 39. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke krav der skal være opfyldt, for at arbejdet kan anses for fuldt forsvarligt planlagt, tilrettelagt og udført, herunder om

- 1) sikkerheds- og sundhedsmæssige foranstaltninger vedrørende arbejder, arbejdsprocesser og -metoder, f.eks. for at undgå sammenstyrtning, nedstyrtning, sammenskridning, rystelser, stråling, støj eller eksplosions-, brand- eller sundhedsfare ved luftarter, dampe, støv og røg, hede, kulde eller lugt, sygdomssmitte eller forkerte arbejdsstillinger, bevægelser eller belastninger,
- 2) ...

Kapitel 7

Tekniske hjælpemidler m.v.

§ 45. Maskiner, maskindele, beholdere, præfabrikerede konstruktioner, apparater, redskaber og andre tekniske hjælpemidler skal være indrettet og skal anvendes således, at de sikkerheds- og sundhedsmæssigt er fuldt forsvarlige.

Stk. 2. Anerkendte normer og standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 46. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om indretning og anvendelse af tekniske hjælpemidler m.v., herunder om

- 1) konstruktion, udførelse, opstilling, anmeldelse og afprøvning,
- 2) forelæggelse for Arbejdstilsynet til udtalelse eller godkendelse af planer for konstruktion, udførelse og opstilling,
- 3) godkendelse fra Arbejdstilsynet af et teknisk hjælpemiddel m.v., før det overdrages eller overlades til brugeren eller tages i brug,
- 4) anvendelse, vedligeholdelse og pasning.

§ 47. ...

Kapitel 8

Stoffer og materialer

§ 48. Stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, må kun fremstilles og anvendes ved arbejdsprocesser og -metoder, der effektivt sikrer de beskæftigede mod ulykker og sygdomme.

Stk. 2. Anerkendte normer eller standarder, som har sikkerheds- eller sundhedsmæssig betydning, skal følges.

§ 49. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler om fremstilling, import, oplagring, transport og anvendelse af stoffer og materialer med egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, herunder om emballering, omfyldning og mærkning.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan give regler om forbud imod fremstilling, import og anvendelse af særligt farlige stoffer og materialer.

§ 49 a. Med henblik på at forebygge og imødegå sundheds- og ulykkesskader i arbejdsmiljøet kan beskæftigelsesministeren fastsætte regler om, at den, der fremstiller eller importerer et stof eller materiale, skal foretage undersøgelser eller fremskaffe fornøden dokumentation for allerede foretagne undersøgelser og indgive anmeldelse. Der kan herunder fastsættes regler for alle stoffer og materialer, for enkelte stoffer og materialer, for bestemte grupper af stoffer og materialer eller for stoffer og materialer til særlige anvendelser.

Stk. 2. Det kan fastsættes, at anmeldelsen skal indeholde:

- 1) Oplysninger om forhold, som har betydning for vurdering af stoffets eller materialets egenskaber og virkninger, herunder om det har egenskaber, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed.
- 2) Forslag til klassificering, emballering og mærkning.
- 3) Oplysninger om forebyggende foranstaltninger, der effektivt sikrer de beskæftigede mod forringelse af sikkerhed og sundhed.

Stk. 3. Det kan endvidere fastsættes, at nye stoffer og materialer tidligst må tages i brug en måned efter anmeldelsen. Denne frist skal kunne forlænges for tilfælde, hvor anmeldelsen er mangelfuld eller fejlagtig, således at stoffet eller materialet tidligst må tages i brug en måned efter, at de oplysninger, anmeldelsen skal indeholde, er modtaget.

Stk. 4. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler om oprettelse, drift og brug af et register for stoffer og materialer.

§ 49 b. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at tekniske datablade og lignende, som udsendes af fremstillere eller importører af stoffer og materialer, skal indeholde alle væsentlige oplysninger om stoffets eller materialets virkninger på sikkerhed og sundhed i arbejdsmiljøet.

§ 49 c. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at et stof eller materiale, der kan være farligt for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, ikke må anvendes, hvis det kan erstattes af et ufarligt, mindre farligt eller mindre generende stof eller materiale.

Stk. 2. Beskæftigelsesministeren kan fastsætte regler om, at stoffer og materialer, der kan være farlige for eller i øvrigt forringe sikkerhed eller sundhed, ikke må anvendes til bestemte formål eller inden for særlige områder, før Arbejdstilsynets udtalelse eller godkendelse foreligger.

...

Kapitel 10

Unge under 18 år

§ 59. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på unges arbejde for en arbejdsgiver, herunder også det arbejde, som er nævnt i § 2, stk. 2, nr. 1 og 2.

...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde

Kapitel 1

Område

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter beskæftigelse af unge under 18 år ved arbejde for en arbejdsgiver, jf. lov om arbejdsmiljø § 59, herunder arbejde i arbejdsgiverens private husholdning og arbejde i familievirksomheder, dvs. arbejde, der udelukkende udføres af de medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til husstanden.

§ 2. Bekendtgørelsen finder ikke anvendelse på lejlighedsvist eller kortvarigt arbejde, der udføres i arbejdsgiverens private husholdning, og arbejde i familievirksomheder, når dette arbejde hverken er skadeligt eller farligt for de unge. Det skal gennem grundig oplæring og effektivt tilsyn sikres, at arbejdet udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

§ 3. For så vidt der findes skærpede bestemmelser om unges beskæftigelse, herunder højere aldersgrænser for visse former for arbejde, i andre regler, gælder disse bestemmelser forud for denne bekendtgørelse.

...

Kapitel 3

Visse former for arbejde, som unge under 18 år ikke må udføre

...

§ 12. Unge må ikke beskæftiges med eller på anden måde udsættes for påvirkninger fra de stoffer og materialer, der er angivet i bilag 4, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Unge, som er fyldt 15 år, og som ikke er omfattet af undervisningspligten, kan beskæftiges ved arbejdsprocesser, hvori de stoffer og materialer, der er nævnt i bilag 4, indgår, hvis processerne befinder sig i lukkede systemer, eller de unge på anden lignende måde er sikret mod påvirkningerne.

Stk. 3. Unge, som er fyldt 15 år, og som ikke er omfattet af undervisningspligten, må dog inden for landbrug og på rengøringsområdet beskæftiges med de former for arbejde, der er nævnt i bilag 5.

...

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 908 af 27. september 2005 om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrisikoen ved arbejde med stoffer og materialer med de ændringer, der følger af bekendtgørelse nr. 1175 af 11. oktober 2007 om ændring af bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrisikoen ved arbejde med stoffer og materialer

Kapitel 1

Område m.v.

§ 1. Bekendtgørelsen omfatter arbejde med, herunder fremstilling, anvendelse og håndtering af:

- 1) ...
- 2) ...
- 3) Arbejdsprocesser, der er optaget i bilag 2.
- 4) ...

Stk. 2. ...

§ 2. Bekendtgørelsen gælder også for arbejde omfattet af § 2, stk. 2, i lov om arbejdsmiljø, og arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver.

Stk. 2. ...

Kapitel 3

Særlige foranstaltninger

§ 26. I det omfang, det fremgår af bilag 1 og 2, må arbejde med stofferne, materialerne og arbejdsprocesserne kun udføres af personer, der har gennemgået en særlig uddannelse godkendt af Arbejdstilsynet.

...

Bilag 2 - Arbejdsprocesser jf. § 1

Bilag til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1175 af 11. oktober 2007	Særlige bestemmelser	Uddybende bemærkninger og begrænsninger
For nedenstående arbejdsprocesser gælder - foruden kapitel 2 i bekendtgørelsen og arbejdsmiljølovgivningen i øvrigt - de bestemmelser i bekendtgørelsens kapitel 3, som der er henvist til ud for den enkelte proces i kolonnen »særlige bestemmelser«.		
Processer		
Fremstilling auramin	§§ 29-32	
Fremstilling af isopropylalkohol ved stærk sur proces	§§ 29-32	
Arbejde som indebærer udsættelse af støv, røg eller tåge, der udvikles under ristning og elektrolytisk raffinering af nikkel råsten	§§ 29-32	
Arbejde som indebærer udsættelse for polycykliske aromatiske carbonhydri-	§ 33	Reparationsarbejde på træskibe på faste arbejdssteder.Se også bilag

der, der forekommer i stenkulssod, stenkulstjære eller stenkulsbeg	§§ 29-32	1 til bekendtgørelsen under stenkulstjæreprodukter. Anden anvendelse. Se også bilag 1 til bekendtgørelsen under stenkulstjæreprodukter.
Arbejde som indebærer udsættelse for § 18, stk.2., § 26 røg fra metalsvejsning (svejserøg)		Svejsning og termisk skæring i metal samt slibning i tilknytning hertil. Polering er ikke omfattet. Selvstændige landmænd uden ansatte er ikke omfattet af uddannelseskravet i § 26. For svejsning og termisk skæring samt slibning i tilknytning hertil i rustfrit stål med mindst 0,1 % nikkel, se bilag 1A under Nikkel.
Arbejde som indebærer udsættelse for træstøv fra løvtræ		
Arbejde som indebærer udsættelse for andet træstøv i høje koncentrationer gennem længere tid		